

II. Celodenní setkání Odborné skupiny specializovaných archivů České archivní společnosti

Paradigma archiválie ve specializovaných archivech

Národní technické muzeum

8. 4. 2024

Archiv Českého rozhlasu

Pásy Philips-Miller

Kombinovaly technologii mechanického záznamu a optické reprodukce skrze gramofonovou desku/fólii s fotografickým/kinematografickým záznamem.

Díky zahraničním archivům nalezeny na těchto nosičích ceněné rozhlasové koncerty, např. záznam Tallichova provedení Mé vlasti a Slovanských tanců z června 1939.

Je to poslední nezdigitalizovaný zvukový formát v Českém rozhlase.

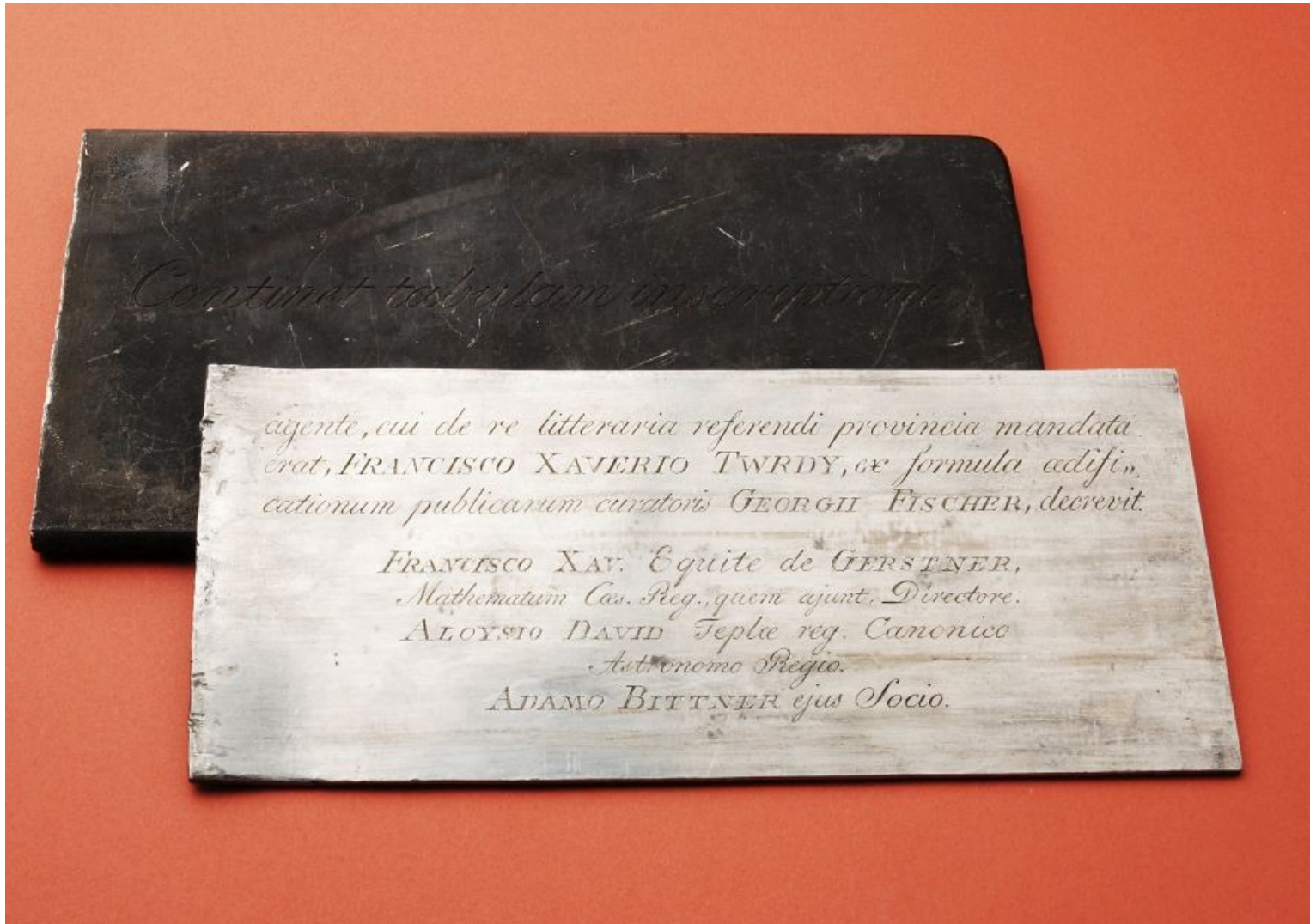

Archiv Českého rozhlasu

Zinkové lakové fólie, nahrávka procesu s K. H. Frankem, 1946.

Představují novější typ rozhlasových, nekomerčních fólií užívaných pro uchování zvukového záznamu ve 30. a 40. letech 20. století, odolnější než dříve používané želatinové fólie.

Na jednu stranu fólie se vejde jen 3,5 minuty záznamu.

Archiv Národní knihovny

Cínová destička v olověném pouzdře nalezená v soše Atlanta na astronomické věži Klementina, kam byla vložena zřejmě během oprav v roce 1813; vyňata neznámo kdy.

Do Klementina předána zpět Pražským ústavem památkové péče (1995), v ANK od roku 2005.

fond Sbírka muzeálií

Paradigma archiválie ve specializovaných archivech – „jiné“ archiválie

Archiv Národní knihovny

Barokní (?) látkový hasící džber
nalezený v Barokním sále
Klementina v roce 2010.

Do ANK předán Oddělením výstav.

fond Sběrka muzeálií

Archiv Národní knihovny

Krabice s půdou ze základů Klementina zřejmě z období Machoňovy přestavby Klementina, která začala v roce 1924.

Do ANK byla předána z Oddělení rukopisů a starých tisků.

fond Sbírka muzeálií

Archiv Národní knihovny

fond Sbirka muzeálií

Archiv Národní knihovny

Památeční prkno nalezené ve třetím patře klementinského křídla do Seminářské ulice při demontáži dřevěného roštu v konstrukci střechy.

Nápis tesařskou tužkou: *Stavěno roku 1923. Bohumil Panocha, Kladno. Jaroslav Drška, Pečky. Bolševici. Prací čest.*

fond Sbírka muzeálií

Archiv AV – MUA

Kufr Jana Garrigue Masaryka

Diplomatické zavazadlo později uchovávala neteř původce PhDr. Anna Masaryková (1911–1996), která pečovala o hmotný odkaz své rodiny, především tím, že korespondenci, věci běžné potřeby a ostatní *masarykovskou* pozůstalost uložila ve svém podkrovním bytě na Malé Straně v Praze.

fond Masaryk Garrigue Jan

Archiv AV – MUA

Kufr Jana Garrigue Masaryka

Kufr o rozměrech 82×51×22,5 cm má funkčně vyřešeny oddělené ukládací prostory. Znamky běžného opotřebení vypovídají o skutečnosti, že jej majitel hojně využíval.

Na podélné straně víka přilepen štítek s informacemi o vlastnictví a pravděpodobném záměru poskytnutí předmětu Anně Masarykové po ministrově smrti.

Na boční straně kufru nacházíme označení *J. G. M.*, které předmět jednoznačně odkazuje k majiteli.

fond Masaryk Garrigue Jan

Paradigma archiválie ve specializovaných archivech – „jiné“ archiválie

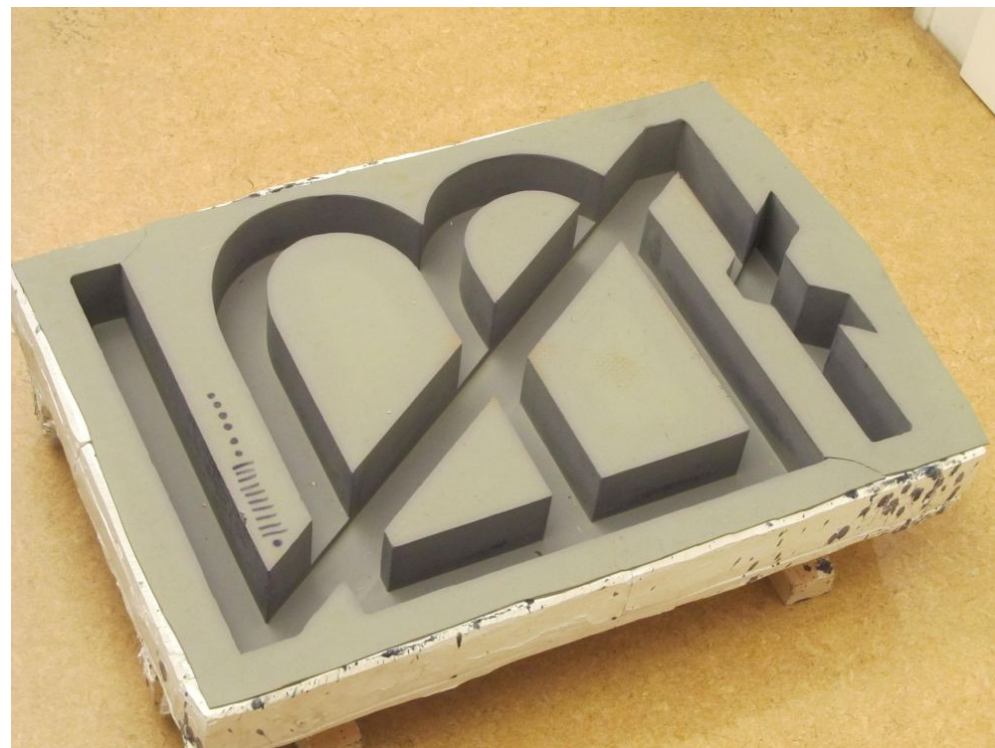

Archiv ČNB

Rekonstruovaný model a forma iniciál ŽB pro mříže na budově Živnostenské banky

Model z polystyrénu, 63,8 x 42,8 cm, 2022–2023

Forma na odlitek, 77 x 52,5 cm, 2022–2023

Paradigma archiválie ve specializovaných archivech – „jiné“ archiválie

Archiv MUNI

Kalamář z pozůstalosti prof.
Františka Chudoby, anglisty a
literárního historika.

fond B 95 František Chudoba

Archiv MUNI

Držák na pero z pozůstalosti
prof. Františka Chudoby,
anglisty a literárního historika.

fond B 95 František Chudoba

Aktovka včetně krabičky od
cigaret z pozůstalosti prof.
Otakara Teyschla, významného
pediatra.

fond B 127 Otakar Teyschl

Malba zachycující první návštěvu presidenta Masaryka na Masarykově univerzitě.

sbírka C fot II, inv. č. 148

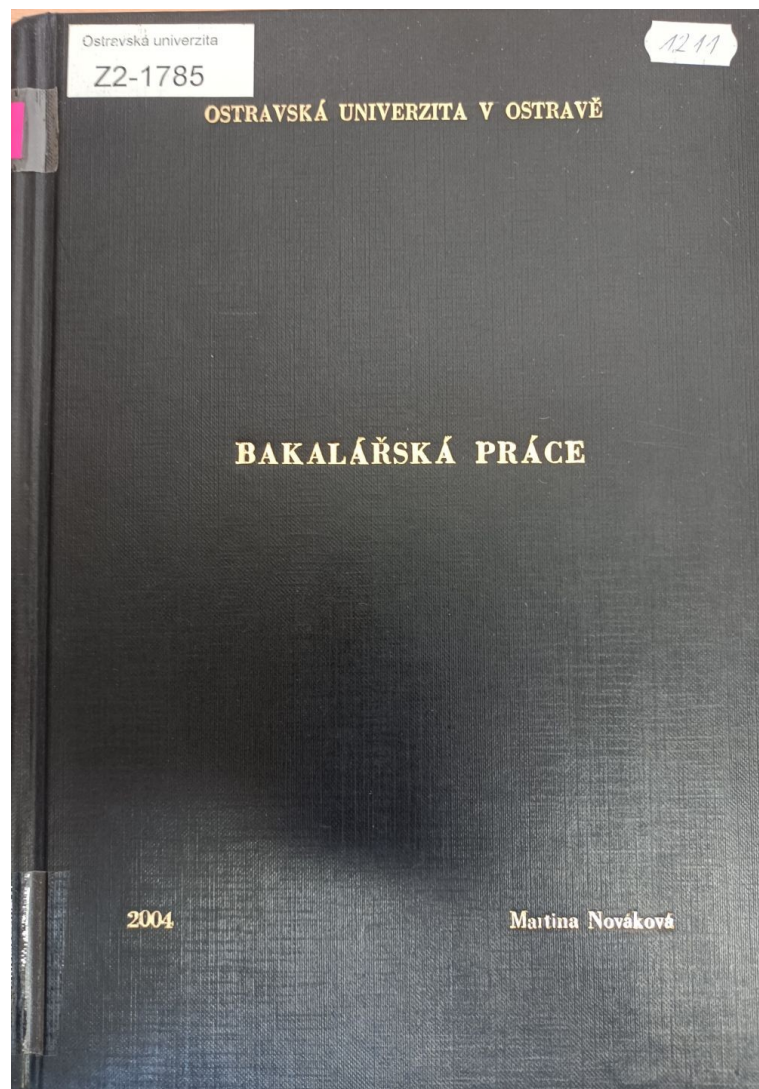
Paradigma archiválie ve specializovaných archivech – „jiné“ archiválie

Archiv Ostravské univerzity

Propagační materiál univerzity – čepice a taška – jedná se o sbírkové, resp. trojrozměrné předměty, vzešlé z činnosti marketingového oddělení, vznikající pravidelně každý rok.

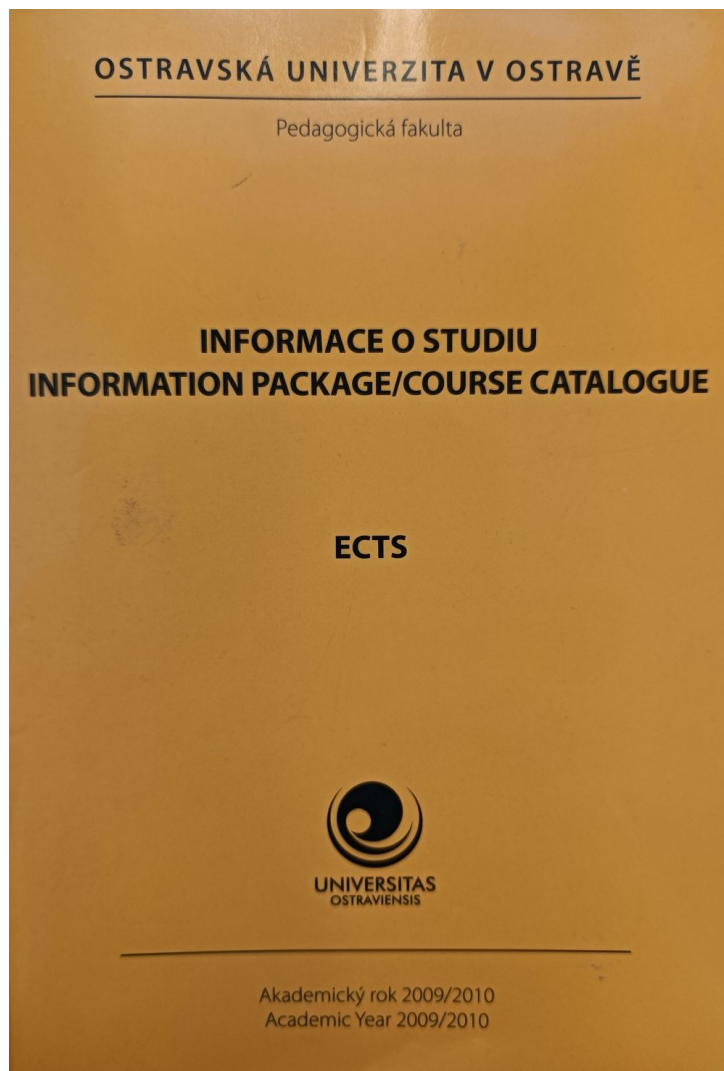

Archiv Ostravské univerzity

Bakalářská práce

Závěrečné práce absolventů univerzity – současná platná legislativa ani typový skartační rejstřík tento typ dokumentu nijak nespecifikuje, ačkoli se jedná o duševní vlastnictví vysokých škol.

Informace o studiu a Výroční zprávy univerzit představují specifický typ archiválie.

Archiv Slezské univerzity

Banner vyvěšený z okna univerzitní budovy během konání Majálesu v roce 1996, ruční malba na rozstříhaném a nově sešitém prostěradle, délka 500 cm.

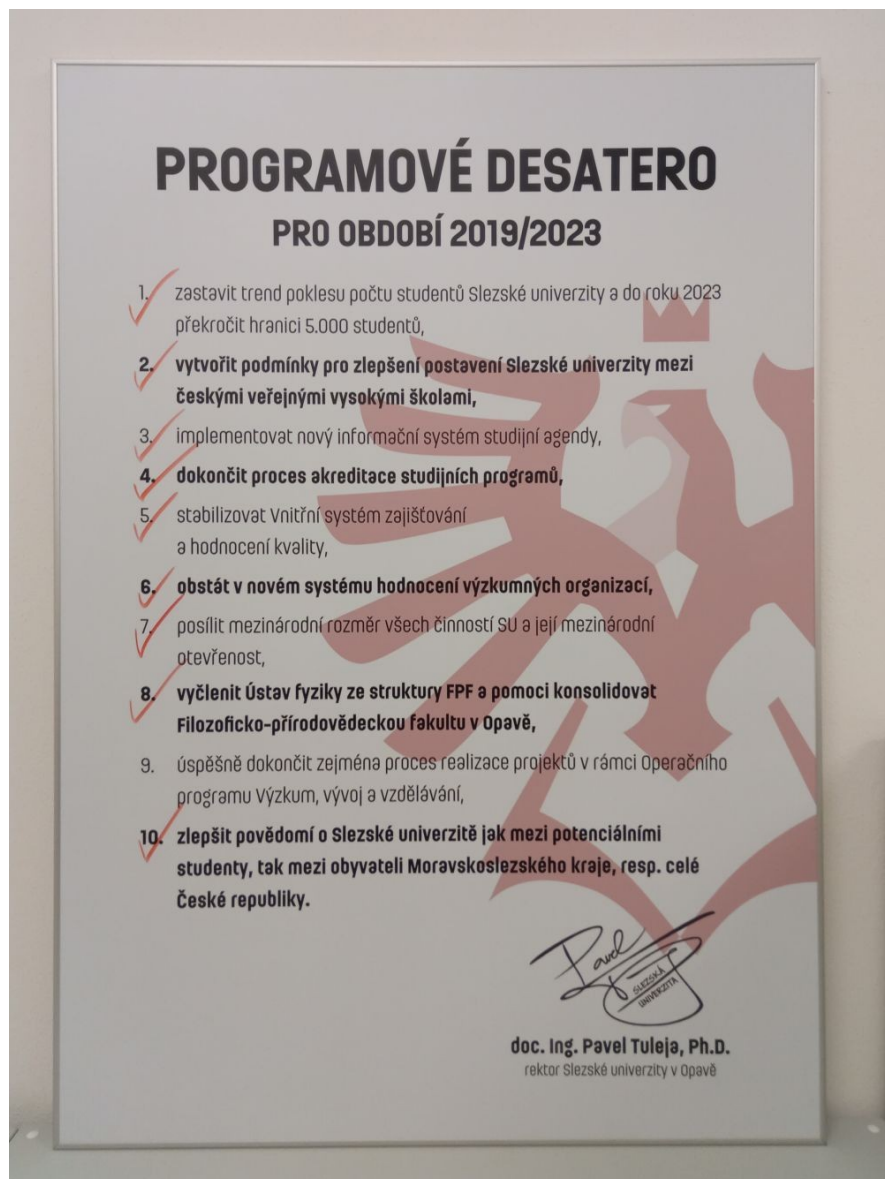
Novodobé tištěné propagační bannery, od 2010.

Archiv Slezské univerzity

Prezentační PVC deska s nejdůležitějšími body pro druhé funkční období rektora Tuleji, 2019, výška 120 cm.

Původní plechová smaltovaná nápisová tabule z exteriéru původního sídla rektorát SU, asi 1992, šířka 90 cm.

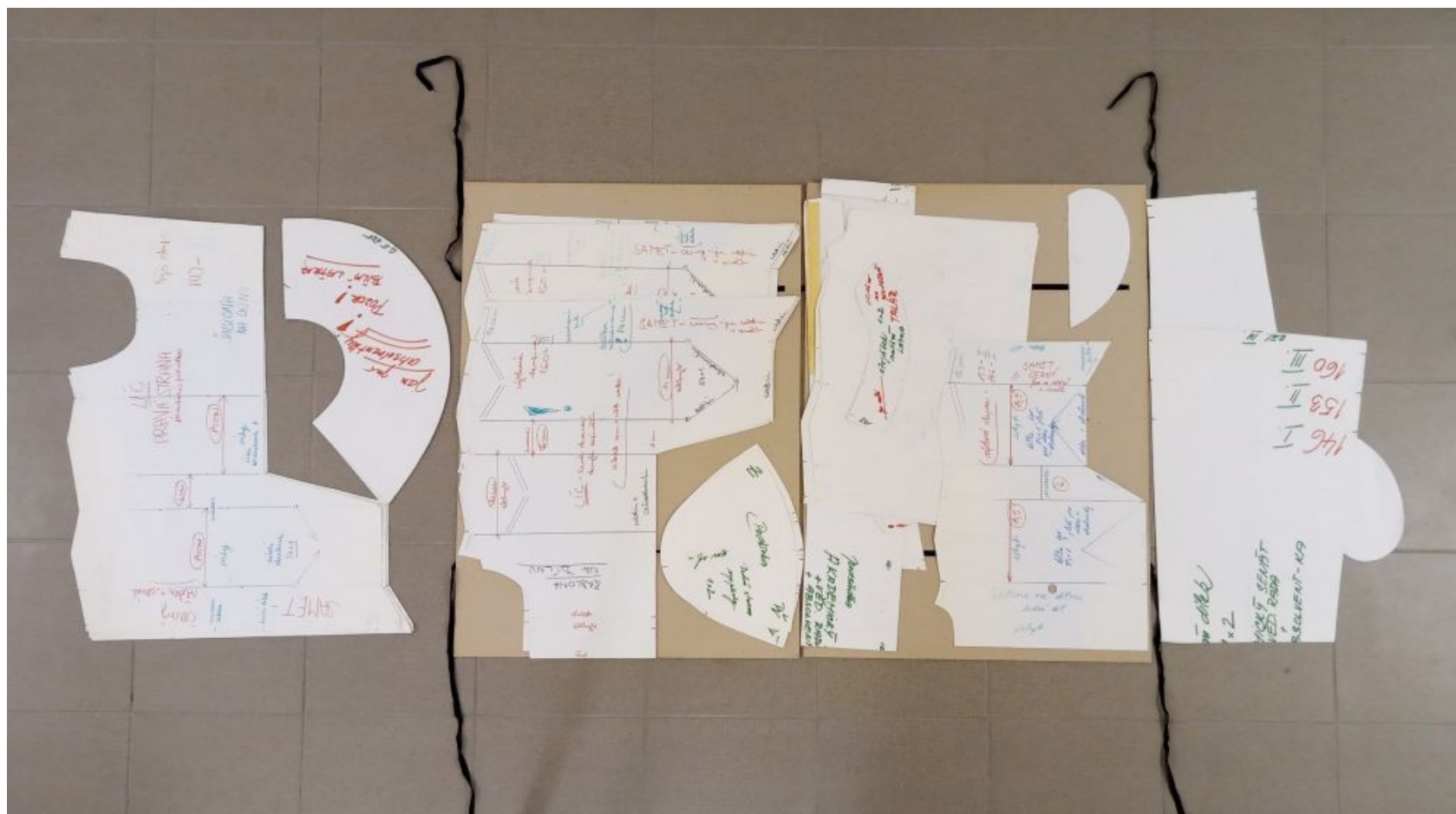

Archiv Slezké univerzity

Ručně vyrobená majálesová maska z papírmaše, 2004, výška cca 190 cm.

Sádrový odlitek medaile SU *Silesia docta et culta*, 2013, průměr 28 cm.

Střihy pro výrobu talárů,
cca 1996.

DAT kazeta s původním záznamem Fanfár SU, 1994.

Vylisované rostliny sasaneek;
pocházejí z Katyňského lesa, kde
je na jaře roku 1990 (!) při své
první badatelské cestě do Katyně
utrhnul historik prof. Mečislav
Borák.

Literární archiv PNP

Stan typu jehlan a stanové kolíky
fond Jaroslav Foglar

Během akvizice u spisovatele Jaroslava Foglara bylo vybráno více předmětů spíše muzejní povahy, které úzce souvisely s Foglarovou činností skautského vůdce. Badatelům, zvláště těm budoucím, mohou tyto předměty, „archiválie“, bezprostředněji přiblížit duch doby. Nedocenitelné jsou také pro autory expoziční a výstav.

V současné době jsou podobné „archiválie“ ukládány do kartonů, nebo jinak baleny na konci fondů. V rámci muzea počítáme s vytvořením podsbírký muzejní povahy v oddělení uměleckých sbírek, které se dosud soustřeďuje na výtvarnou dokumentaci literatury a spravuje sbírku osobního nábytku významných osob.

Národní filmový archiv – OPA

fond Passer Ivan

Osobní fond scenáristy a režiséra světového významu, který je znám především pro svou spolupráci s režisérem Milošem Formanem. Sám zrežíroval v Československu pouze jeden celovečerní film – ale zato dodnes doma i v zahraničí oceňovaný – *Intimní osvětlení*.

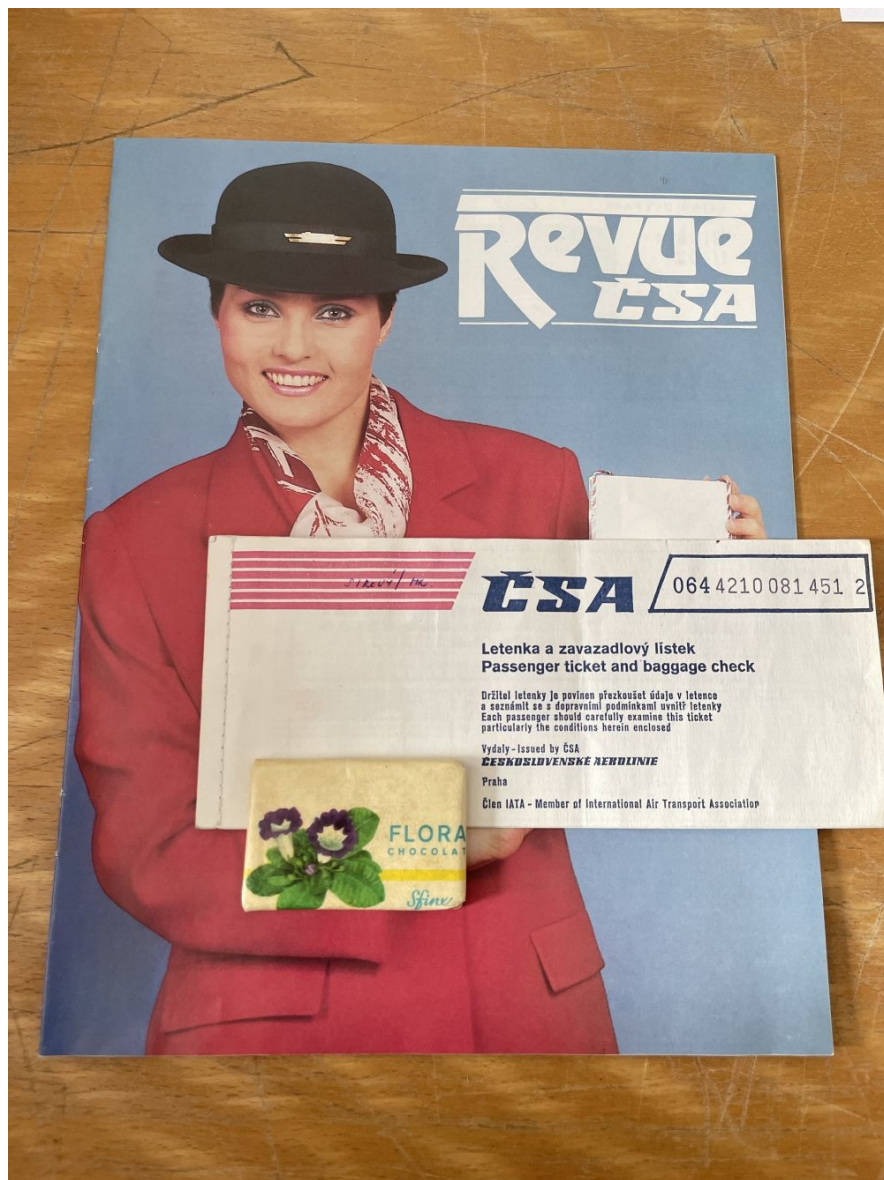
Pozůstalost Ivana Passera se do NFA dostala z jeho kanceláře v Los Angeles v listopadu 2020. Převoz rozsáhlé pozůstalosti o 34 krabicích organizoval NFA ve spolupráci s Ministerstvem kultury, Ministerstvem zahraničních věcí ČR a Velvyslanectvím ČR ve Washingtonu.

Národní filmový archiv – OPA

fond Passer Ivan

Fond obsahuje Hlavně archiválie z období po 1969, např. poznámkové sešity, korespondenci, fotografie, knihy, scénáře s poznámkami, podklady k americkým filmům původce, ale i kartičky s radami k hraní golfu, klobouky, číše, nůž se zajímavou rukojetí, řadu materiálů s radami ke hrám v kasinech atp.

Národní filmový archiv – OPA

fond Sirový Zdenek

Z. Sirový (1932–1995) byl režisér, scenárista a pedagog na pražské FAMU, dlouhá léta rovněž pracoval v dabingovém studiu, kde za 20 let vytvořil české verze pro množství zahraničních filmů (mj. Hvězdné války). Na svých filmech několikrát spolupracoval se scenáristou Jiřím Křižanem, s nímž také v r. 1988 natočil film Cesta na jihozápad. Dobrodružný příběh s londonovskou tematikou se natáčel z velké části v záposibiřském pohoří Altaj. Film byl na 29. ročníku Festivalu filmů pro děti v Gottwaldově 1989 oceněn Stříbrnou píšťalkou ex aequo a Cenou diváka.

NFA získal pozůstalost Z. Sirového darem od jeho manželky roku 2002. Významnou část fondu tvoří filmové scénáře a náměty, ze kterých pochází i čokoláda, kterou si původce dovezl jako suvenýr z cesty letadlem z natáčení filmu Cesta na jihozápad.

Archiv VUT Brno

Normalizační suvenýr (?)

Jedná se o úlomek rakety SS-20, sovětské balistické rakety středního doletu, jež měla nést jaderné hlavice ve vojenském konfliktu se Západem. Přes svou děsivost a schopnost vyhlazovat celá města, byl její úlomek zpracován jako dekorační předmět k vystavení někde v kanceláři příslušného soudruha, nebo dokonce snad některého západního „kolegy.“

Zajímavý je i anglický popis (z druhé strany štítku je popis v azbuce), snad aby západní kolegové rozuměli a měli následný respekt?

Raketa byla ve službě v letech 1976–1988, dá se tedy předpokládat, že předmět není z pozdější doby. I styl uměleckého provedení ukazuje na období socialismu.

Lahvička původně s bílým práškem z pozůstalosti balonáře Františka Hůlky (1857–1909)

Hůlka se sice v únoru 1909 pokusil spáchat sebevraždu, nikoli však jedem, ale dlouhým nožem coby součástí své balonové výstroje.

V lahvičce, která byla otevřena (zabroušená zátka „zatuhla“) až někdy v letech 2005–2006, byla nalezena pouze jedlá soda.

Archiv NTM

Paradoxní situaci některých „jiných“ archiválií dokumentuje případ děl K. Lhotáka v Národním technickém muzeu:

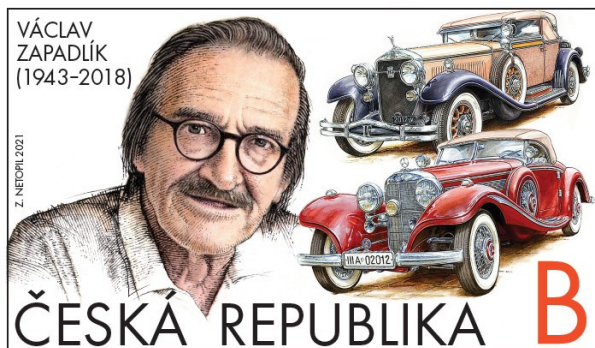
grafickou tvorbu spravuje Archiv NTM, obrazy sbírkové Muzeum dopravy. Přestože se jedná o stejnou akvizici, části podléhají různým způsobům evidence, různým badatelským přístupům, různým možnostem čerpání financí na udržování fyzického stavu (např. pouze sbírkové předměty dosáhnou (teoreticky) na finance z programů ISO)

Archiv NTM

fond Václav Zapadlík

Se základem pozůstalosti „Maestra“ Václava Zapadlíka, malíře a ilustrátora, věnujícího se především silniční dopravě (a to hlavně závodům), se podařilo získat alespoň rozkres jednoho takového díla. Byla to adekvátní satisfakce za několikadenní práci v extra zakouřeném a zaprášeném prostředí Zapadlíkova ateliéru.

Paradigma archiválie ve specializovaných archivech – „jiné“ archiválie

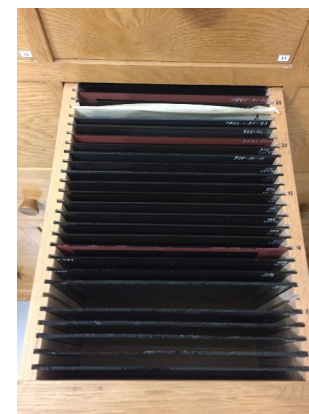

Archiv Moravské galerie

„Jiný typ“ uložení jinak běžné archiválie, jakou jsou skleněné negativy.

V roce 1933 si nechala Obrazárna Moravského zemského muzea v Brně, jako předchůdce stávající Moravské galerie v Brně, udělat na míru dřevěnou skříň na uložení skleněných negativů. Skříň obsahuje na 39 šuplíků pro tři formáty negativů 9 x 12 cm, 18 x 13 cm a 24 x 18 cm. Celková kapacita skříně je na 1560 negativů, každý negativ má speciálně vyfrézovanou drážku na uchycení. Negativy zachycují snímky z oblasti architektury, malířství a sochařství.

Momentálně se archiv stěhuje a proložení jednotlivých drážek mezi negativy hedvábnými papíry ve dvou lidech zabralo cca 10 hodin.

Archiv Českého vysokého učení technického

Nejen lidé, ale i univerzity slaví narozeniny a výročí. V roce 1982 u příležitosti 275. výročí vzniku ČVUT přijalo gratulace od UK, VŠCHT v Praze, VŠCHT Pardubice. Popřály také VŠB Ostrava, VŠDS žilina, SVŠ Bratislava a VŠP ÚV KSČ.

Přání shodně připomínají historii ČVUT a jeho přínos pro technické vzdělávání, není opomenuta meziuniverzitní spolupráce.

Archiv Českého vysokého učení technického

Standardní představu o archivu jako úložišti papírových dokumentů nabourávají trojrozměrné předměty. Pomůcky pro studium technických oborů a práci techniků posledních desetiletí reprezentují staré kružítko, rozměrný úhloměr, pásmo nebo logaritmické pravítko.

Další skupinu předmětů tvoří soubor několika bust vyučujících z ČVUT, které vytvořil akademický sochař Štěpán Kotrba starší. Jedním z vypodobněných je profesor Ing. Arch. Jiří Štursa, synovec známého sochaře Jana Štursy. Profesor Štursa vystudoval Fakultu architektury a pozemního stavitelství ČVUT a později se stal jejím děkanem.

Paradigma archiválie ve specializovaných archivech – „jiné“ archiválie

Archiv MENDELU

fond Mendelova univerzita v Brně, rektorát I-III

Draci (2009) – dar k 90. výročí univerzity od Kasetsart University in Bangkok.

Když pan rektor odcházel z funkce, předal do archivu spolu s dokumenty i dárkové předměty, na kterých mu velice záleželo.

Kategorie: Archiválie, na jejímž zisku se neshodne archiv se svou institucí

Paradigma archiválie ve specializovaných archivech – „jiné“ archiválie

Archiv MENDELU

fond Agronomická fakulta Mendelovy univerzity v Brně, Ústav chovu a šlechtění zvířat - oddělení chovu ovcí

Stříž ovčí vlny [1968]

Při převzetí dokumentů, které mapují odbornou činnost ústavu (které archiv chtěl), byly předány i vzorky ovčí vlny a mnoho negativů, diapositivů a fotografických alb plemen ovcí a koz (které archiv chtěl o poznání méně).

Kategorie: Archiválie jako předmět, bez jehož uložení bychom od původce nezískali to, oč jsme měli zájem

Paradigma archiválie ve specializovaných archivech – „jiné“ archiválie

Archiv MENDELU

fond Javorina - národopisný soubor Vysoké školy zemědělské v Brně

Panenky (1970-1980)

Národopisný soubor fungoval na škole v letech 1952-1993. Po jeho zrušení byly do archivu předány dokumenty souboru i s obrazovým materiálem a folklórními dary.

Kategorie: Archiválie, která může být v jiné instituci pojata jako sbírkový předmět

